

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500EA 's-Gravenhage

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

1. Budgettaire kerngegevens
2. Budgettair overzicht interventies t.b.v. financiële sector
3. Overzicht stimuleringspakket
4. Verticale toelichting

Datum 31 mei 2010
Betreft Voorjaarsnota 2010

1. Inleiding

De Voorjaarsnota 2010 is de eerste rapportage van het kabinet over de uitvoering van de begroting 2010. Hierin geeft het kabinet een overzicht van de wijzigingen voor het begrotingsjaar 2010 ten opzichte van de Miljoenennota 2010. Deze bijstellingen zijn gebaseerd op nieuwe macro-economische ramingen uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB en inzichten over de begrotingsuitvoering.

De uitvoering van de begroting 2010 wordt gekenmerkt door budgettaire krapte en forse tegenvallers, met name in de gezondheidszorg. Het uitgavenkader sluit voor 2010. De voorgenomen maatregelen voor 2011 en verder worden zoals gebruikelijk gepresenteerd in de Miljoenennota 2011. Het kabinet zal daarin een sluitend kader voor 2011 presenteren.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft de kapitaalverstrekking aan Fortis Bank Nederland/ ANB AMRO beoordeeld als gedeeltelijk als relevant voor het EMU-saldo, hetgeen het saldo in 2010 met 0,2% bbp belast. De saldobelasting als gevolg van de kapitaalverstrekking is eenmalig. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de schuldquote. Vervolgens laten zowel de inkomsten en de gasbaten tegenvallers zien ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 2010. Het EMU-saldo 2010 komt zodoende uit op een tekort van 6,6% bbp. De EMU-schuld 2010 komt uit op 66% bbp.

In deze Voorjaarsnota is ook het leningenprogramma aan Griekenland verwerkt. Het gaat hier om een bedrag aan leningen van maximaal 4,704 mld voor de gehele periode 2010-2013. In 2010, het eerste jaar waarin op dit bedrag getrokken wordt, gaat het naar schatting om 1,8 mld.

Voorts is in deze Voorjaarsnota het Nederlands aandeel opgenomen in het special purpose vehicle (SPV) voor de eurolanden. Via dit mechanisme is maximaal 440 mld aan leningen beschikbaar. De eurolanden zullen garant staan voor de verplichtingen van deze SPV. Het Nederlandse aandeel hierin bedraagt maximaal 26 mld. Het mechanisme wordt pas aangesproken als het communautaire deel is uitgeput. Communautair is via de Europese begroting in totaal 60 mld aan leningen beschikbaar. Hiervoor staan lidstaten van de EU garant op basis van hun aandeel in de Europese begroting. Voor Nederland gaat het dan om circa 3 mld. Er bestond al een vergelijkbare faciliteit voor niet-euro EU-landen. Het plafond van deze faciliteit is in 2009 opgehoogd naar 50 mld. Hierover bent u destijds geïnformeerd.

Deze Voorjaarsnota is als volgt opgebouwd: paragraaf 2 gaat in op de uitgaven, paragraaf 3 kijkt naar de inkomsten, paragraaf 4 behandelt het EMU-saldo en de EMU-schuld en paragraaf 5 de gevolgen van de economische en financiële crisis.

2. Uitgaven

Totaalkader

Op diverse begrotingen is sprake van forse uitvoeringsproblematiek van in totaal meer dan 2 mld¹. Dit is volledig opgelost. Hiervoor zijn ook generieke maatregelen ingezet. Tabel 1 laat zien dat het totaalkader sluit.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Tabel 1: toetsing totaalkader

(+ = tegenvaller mld)	2010
Totaalkader MN 2010	0,0
Toetsing totaalkader Voorjaarsnota 2010	0,0
Kader RBG-eng MN 2010	0,6
Besluitvorming Voorjaarsnota	-1,1
Kader RBG-eng Voorjaarsnota 2010	-0,5
Kader sociale zekerheid en arbeidsmarkt MN 2010	0,0
Besluitvorming Voorjaarsnota	-0,1
Kader sociale zekerheid Voorjaarsnota 2010	0,0
Kader zorg MN 2010	-0,7
Besluitvorming Voorjaarsnota	1,2
Kader zorg Voorjaarsnota 2010	0,6

Kader RBG-eng

In het kader RBG-eng hebben zich ten opzichte van stand Miljoenennota 2010 enkele mutaties voorgedaan, hetgeen resulteert in onderstaande kadertoetsing.

Tabel 2: Uitvoeringsbeeld kader RBG-eng

(+ = tegenvaller mld)	2010
Stand kadertoetsing MN 2010	0,6
<i>Macromutaties</i>	
EU-aftochten	-0,3
Rente CKB	-0,2
Dividend DNB	-0,1
<i>Beleidsmatige mutaties</i>	
Justitie (asiel, inclusief ODA toerekening)	0,1
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	0,1
Wonen, Wijken en Integratie	0,1
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	0,1
Volkgezondheid, Welzijn en Sport (griepvaccins)	0,1
<i>Generieke maatregelen</i>	
Prijsbijstelling	-0,3
Loonbijstelling	-0,6
Een jaar uitstel tranche 2010 enveloppenmiddelen	-0,1
Kadertoetsing RBG-eng Voorjaarsnota 2010	-0,5

Macromutaties

¹ Dit is exclusief een eventuele ABP pensioenpremiestijging per 1 augustus 2010. Deze pensioenuitgaven zullen binnen de begrotingen zelf opgevangen moeten worden.

De EU-aftochten laten een meevaller in 2010 zien als gevolg van onderuitputting van de begroting in 2009. De rente-uitgaven van het Centraal Kasbeheer vallen mee door een lagere korte rentestand. Rente-effecten op de kapitaal- en geldmarkt leiden tot een meevaller bij de winstraming van de Nederlandsche Bank (DNB).

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Beleidsmatige mutaties

Naar aanleiding van het advies van de 13e studiegroep begrotingsruimte is besloten het generale karakter van het asioldossier te beëindigen. Om dit mogelijk te maken wordt een actualisering van de raming doorgevoerd.

De raming van de instroom van het aantal asielzoekers voor 2010 structureel wordt geactualiseerd op basis van de realisatiecijfers over 2009. Ook wordt een mutatie doorgevoerd ten aanzien van de reeks geboekte bedragen in het kader van de ODA-toerekening van de kosten van het eerste jaar opvang. De definitieve afrekening blijft op jaarbasis plaatsvinden en kan gecorrigeerd worden voor de daadwerkelijk gerealiseerde instroom.

De extra uitgaven op de begroting van OCW komen vooral voort uit extra aantallen leerlingen- en studenten en de kinderopvang. In de verschillende onderwijssectoren melden zich per saldo meer leerlingen en studenten aan dan eerder geraamd. Aangenomen kan worden dat deze hoger uitvallende aantallen voor een deel het gevolg zijn van de economische crisis. In de kinderopvang betreft het hoofdzakelijk tegenvallende opbrengsten van de aanpassingen in de gastouderopvang die per 1 januari jongstleden zijn doorgevoerd. Daarnaast is nog sprake van een tegenvallende opbrengst van de tabelaanpassing die per 1 januari 2009 is doorgevoerd. Dekking komt in 2010 uit inzet eindejaarsmarge 2009, de stimuleringsenveloppe arbeidsmarkt (door de crisis zijn leerlingen langer op school gebleven dan geraamd, waarmee de additionele instroom van de jeugdwerkloosheid is verminderd), de ramingsbijstelling studiefinanciering en de stimuleringsenveloppe MBO. OCW ontvangt een éénmalige bijdrage van 30 mln, ten behoeve van de wettelijke verplichting tot het uitkeren van prijsbijstelling.

WWI heeft een overschrijding van 55 mln in 2010. De tegenvaller wordt met name veroorzaakt door de huurtoeslag. In 2010 wordt het budget voor inburgeringstrajecten bijgesteld.

Om verdergaande verspreiding van de Q-koorts tegen te gaan worden besmette drachtige melkschapen en melkgeiten geruimd. De LNV begroting wordt met 36 mln verhoogd voor ruimings- en uitvoeringskosten.

Naar aanleiding van het advies van de 13e studiegroep begrotingsruimte is besloten het generale karakter van het apurementdossier te beëindigen. Om LNV in de gelegenheid te stellen toekomstige financiële correcties vanuit de EU op te kunnen vangen, wordt een reeks aan de LNV-begroting toegevoegd. Dit betreft correcties op Nederlandse declaraties bij Europese fondsen voor die gevallen, waarbij de uitvoering naar de mening van de Commissie niet conform Europese regelgeving heeft plaatsgevonden.

De in 2009 genomen maatregelen ter bestrijding van de Mexicaanse griep zorgen voor onvermijdelijke uitgaven in 2010.

Generieke maatregelen

De tranche 2010 van de prijsbijstelling wordt niet uitgekeerd in 2010.

Verder wordt de tranche 2010 van de loonbijstelling in 2010 ingezet om de uitvoeringsproblematiek te dekken. Tot slot wordt de tranche 2010 van de CA-enveloppen (pijlermiddelen) die nog op de Aanvullende Post staan met één jaar vertraging uitgekeerd.

Kader sociale zekerheid en arbeidsmarkt

Binnen het kader sociale zekerheid en arbeidsmarkt zijn er uitvoeringstegenvallers, met name op de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Deze zijn met diverse maatregelen geredresseerd. Het betreft onder andere de inzet van de eindejaarsmarge en verscheidene gereserveerde middelen.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Tabel 3: Uitvoeringsbeeld kader sociale zekerheid en arbeidsmarkt

(+ = tegenvaller mld)	2010
Kader sociale zekerheid en arbeidsmarkt MN 2010	0,0
Uitvoeringstegenvallers	0,1
Maatregelen	-0,1
<i>Aanvullende posten:</i>	
Loon- en prijsbijstelling (incl. ZBO's)	-0,1
Kader sociale zekerheid Voorjaarsnota 2010	0,0

Kader zorg

Tabel 4: Uitvoeringsbeeld kader zorg

(+ = tegenvaller mld)	2010
Kader zorg MN 2010	-0,7
Saldo mee- en tegenvallers	1,4
Maatregelen	-0,2
Kader zorg Voorjaarsnota 2010	0,6

De uitgaven aan de gezondheidszorg blijken (op basis van gegevens van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) over 2008 en 2009) sterker te zijn gegroeid dan geraamd. De hogere uitgaven in 2008 en 2009 doen zich op meerdere onderdelen van de zorg voor en zijn grotendeels structureel. Dit leidt dus tot hogere uitgaven in zowel 2010 als in latere jaren.

In de curatieve zorg zijn er extra uitgaven aan onder andere medisch specialisten, zelfstandige behandelcentra, ziekenhuizen, huisartsen, fysiotherapie, tandheelkundige zorg en de geestelijke gezondheidszorg (in totaal ca. 1,0 mld). Op het terrein van de care laat bijvoorbeeld de in instellingen geleverde zorg een overschrijding van het beschikbare budget zien (ca. 0,4 mld).

Naast deze uitgavenstijgingen zijn er ook verschillende aanvullende tegenvallers. Zo heeft de NZa in 2009 besloten de tarieven voor verloskundigen en apothekers te verhogen (ca 0,1 mld). Bij de persoonsgebonden budgetten (PGB's) is een tegenvaller (ca 0,1 mld). Een structurele meevaller is er bij de geneesmiddelen, dankzij bijvoorbeeld prijsverlagingen door het aflopen van patenten en het gevoerde preferentiebeleid (ca. 0,2 mld).

Het is in de zorg gecompliceerd om maatregelen te treffen in het lopende jaar. Voor het lopende jaar zijn het verzekerd pakket voor de Zorgverzekeringswet (Zvw), de aanspraken in de AWBZ, de tarieven en de eigen betalingen wettelijk vastgelegd. Voor 2010 resteren dan ook hogere uitgaven dan geraamd. Waar mogelijk zijn uiteraard maatregelen genomen die reeds in 2010 tot besparingen leiden. Zo wordt de vorig jaar genomen maatregel bij de medisch specialisten opgehoogd en wordt een incidentele meevaller bij de geneesmiddelen ingezet ter dekking van de budgettaire problematiek.

3. Inkomsten

In 2010 komen de belasting- en premie inkomsten op EMU-basis volgens de huidige inzichten 1,4 mld lager uit dan bij de Miljoenennota 2010 is geschat.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Tabel 5: Belasting- en premieontvangsten 2010 op EMU-basis

(in mld)	Stand MN 2010	Stand VJN 2010	Mutatie
Belastingen en premies volksverzekeringen	166,9	164,6	-2,3
wv. Belastingen	131,5	133,6	2,1
wv. premies volksverzekeringen	35,4	31,0	-4,4
Premies werknemersverzekeringen	45,0	45,9	0,9
Totaal	211,8	210,5	-1,4

Ondanks dat de verwachting over de economische ontwikkeling in 2010 sinds de Miljoenennota 2010 licht is verbeterd, komen de belasting- en premieontvangsten over 2010 per saldo lager uit dan verwacht bij Miljoenennota. Dit is het vrijwel geheel het gevolg van de doorwerking van de realisaties over 2009, die uiteindelijk nog aanzienlijk lager zijn uitgekomen dan verwacht bij Miljoenennota 2010.

De negatieve mutatie bij de premies volksverzekeringen betreft een bijstelling van de boekhoudkundige verrekening tussen het belastingdeel en het premiedeel van de loon- en inkomensheffing. Deze verrekening heeft geen gevolgen voor het EMU-saldo. Abstraherend van de boekhoudkundige mutatie komen de premies volksverzekeringen bij Voorjaarsnota 2010 per saldo 0,4 mld hoger uit dan bij Miljoenennota 2010 en de belastingen per saldo 2,7 mld lager.

In de onderstaande tabel wordt de neerwaartse bijstelling van 1,4 mld uitgesplitst naar de verschillende factoren die eraan hebben bijgedragen.

Tabel 6: Overzicht mutaties van de inkomsten sinds Miljoenennota 2010

(in mld)	Ontvangsten
Stand Miljoenennota 2010	211,8
Mutatie	-1,4
wv. doorwerking 2009	-2,6
wv. zorgpremies	0,3
wv. economisch beeld	0,9
Stand Voorjaarsnota 2010	210,5

Allereerst leidt de genoemde doorwerking van de realisatie over 2009 tot een bijstelling van de ontvangsten over 2010 met -2,6 mld. Deze doorwerking betreft grotendeels de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Ten tweede zorgt beleid dat sinds de Miljoenennota 2010 is gevoerd voor 0,3 mld hogere ontvangsten. Dit betreft de lastenrelevante ontwikkeling van de zorgpremie. Ten slotte zorgt een verbeterd economisch beeld over 2010 voor een opwaartse bijstelling van de inkomsten met 0,9 mld. Deze bijstelling betreft met name de loon- en inkomensheffing (waaronder de premies volksverzekeringen) als gevolg van een positievere verwachting over de werkgelegenheidsontwikkeling in 2010.

4. EMU-saldo en EMU-schuld

Directie Begrotingszaken

Tabel 7 geeft de ontwikkeling van het EMU-saldo weer ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 2010.

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Tabel 7: EMU-saldo sinds Miljoenennota 2010 (in % bbp)

	2010
EMU-saldo Miljoenennota 2010	-6,3%
Uitgavenkader	0,0%
<i>wv RBG-eng</i>	0,2%
<i>wv SZA</i>	0,0%
<i>wv BKZ</i>	-0,2%
Ruilvoet	0,1%
Rente	0,1%
Inkomsten	-0,3%
Gasbaten	-0,1%
Kapitaalverstrekking Fortis Bank Nederland/ ABN AMRO	-0,2%
Noemereffect	0,1%
EMU-saldo Voorjaarsnota 2010	-6,6%

De verslechtering van het EMU-saldo met 0,3% bbp wordt veroorzaakt door de volgende mutaties. Zoals reeds uit paragraaf 2 is gebleken sluit het totaal kader; de overschrijdingen onder het budgettair kader zorg wordt gecompenseerd door de kaderonderschrijding bij RBG-eng. De correctie voor de ontwikkeling van de ruilvoet laat een meevaller zien ten opzichte van de raming bij Miljoenennota 2010. De reden hiervoor is een lagere loon- en prijsontwikkeling daar waar tijdens Miljoenennota 2010 rekening mee werd gehouden. De rentelasten laten eveneens een meevaller zien; deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een lagere rekenrente.

Aan de inkomstzijde van de rijksbegroting zorgen de lagere belasting- en premieontvangsten, ter grootte van 1,4 mld, voor een saldoerslechtering van 0,3% bbp - zie hiertoe de toelichting in voorgaande paragraaf. Ook de gasbaten verslechteren het saldo. De daling van de geraamde gasbaten is onder andere het gevolg van hogere kosten van gaswinning. Anderzijds leidt een steeds lossere koppeling tussen gasprijs en de olieprijs ertoe dat een steeds groter deel van het gas wordt verkocht tegen lager dan geraamde spotprijzen in plaats van tegen oliegekoppelde gasprijzen.

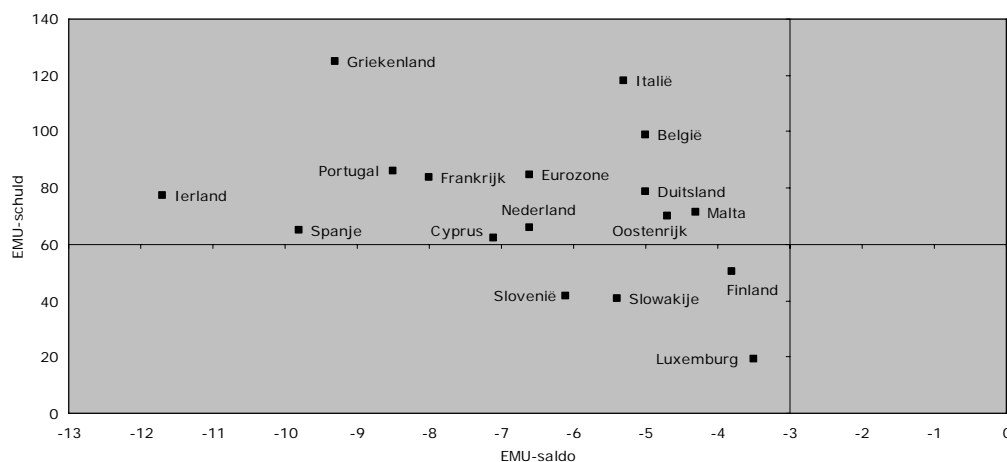
Het CBS heeft eerder dit jaar de integratiekosten die verband houden met de herkapitalisatie van Fortis Bank Nederland/ ABN AMRO aangemerkt als saldorelevant. Deze incidentele correctie van komt overeen met een saldoerslechtering ter grootte van 0,2% bbp. Tot slot doet zich een noemereffect voor. Sinds Miljoenennota 2010 is de raming voor het bbp toegenomen, hetgeen leidt tot een positief effect op het EMU-saldo.

De EMU-schuld werd tijdens Miljoenennota 2010 geraamd op 66% bbp; ook de huidige raming voor de EMU-schuld bedraagt 66% bbp. Figuur 1 geeft een weergave van het EMU-saldo en de EMU-schuld voor de lidstaten behorende tot de eurozone. Het leeuwendeel van de lidstaten bevindt zich in 2010 in het kwadrant linksboven – in dit kwadrant is de EMU-schuld en het EMU-saldo van een lidstaat hoger respectievelijk lager dan de normen uit het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). In 2009 bevonden Finland en Luxemburg als enige twee lidstaten zich nog in een saldopositie binnen de -3% bbp-norm uit het SGP. Dit jaar hebben alle lidstaten deze norm overschreden (links van de verticale as in figuur 1). De positie van Griekenland lijkt zich te verbeteren ten opzichte van de realisatie over 2009 (saldo 2009: -13,6% bbp). Toch blijft de budgettaire positie van Griekenland zorgwekkend.

Figuur 1: EMU-saldo en EMU-schuld 2010 (eurozone, in % bbp)

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Bron: European Commission, European Economic Forecast, Spring 2010

Het Nederlands EMU-saldo komt overeen met het gemiddelde van de eurozone; de schuldpositie van Nederland is beter dan het gemiddelde van de eurozone. Nota bene: voor Nederland zijn de Voorjaarsnotacijfers opgenomen; voor alle andere lidstaten de cijfers uit de *European Economic Forecast*.

5. Budgettaire ontwikkelingen in het kader van de economische en financiële crisis

Om tegenwicht te bieden aan de gevolgen van de crisis voor het economische en financiële klimaat, heeft het kabinet een aantal maatregelen genomen om het financiële stelsel gezond te houden, de rust te helpen herstellen en om de economie te ondersteunen. Deze twee ingrepen en hun budgettair effect worden besproken in deze paragraaf.

i. Financiële interventies

Bijlage 2 geeft een overzicht van de budgettaire gevolgen van de financiële interventies en geeft een toelichting op de mutaties die sinds Miljoenennota 2010 hebben plaatsgevonden op deze interventies. Met dit budgettair overzicht wordt de structurele informatievoorziening omtrent de aanzienlijke budgettaire gevolgen van de crisismaatregelen verbeterd.

ii. Stimuleringspakket

Tabel 8 geeft een overzicht van het kasritme van het stimuleringspakket. Ten opzichte van de geraamde uitgaven bij Voorlopige Rekening blijven de kasuitgaven in 2010 met 60 mln achter. Dit is met name te wijten aan een achterblijvend kasritme bij projecten die uit het FES worden gefinancierd. In bijlage 3 wordt dit inzichtelijk gemaakt.

Tabel 8: Kasritme stimuleringspakket

(in mln)	2009		2010		2011*	
	stand VR	stand SW	stand VR	stand VJN	stand VR	stand VJN
Arbeidsmarkt, onderwijs en kennis	513	511	1062	1002	754	816
Duurzame economie	233	223	691	706	73	67
Infrastructuur en (woning)bouw	552	552	1218	1192	-568	-542
Liquiditeitsverruiming bedrijfsleven	691	691	561	561	149	149
Invulling FES-projecten	19	16	101	111	265	259
Totaal stimuleringspakket	2008	1993	3632	3572	673	750

*Bedragen genoemd in 2011 zijn soms gespreid over meerdere jaren

iii. Griekenland

Omdat dit noodzakelijk was met het oog op de financiële stabiliteit in de eurozone, is een leningenprogramma gestart voor Griekenland. Het programma betreft een gezamenlijk programma van het IMF en de lidstaten van de eurozone. Op 7 mei jl. heeft uw Kamer met de Nederlandse deelname hieraan ingestemd (d.d. 3 mei 2010, kenmerk BFB 2010-450M). Voor Nederland gaat het om een aandeel in dit programma van maximaal 4,704 mld over de gehele periode 2010-2013. Voor het ritme waarmee op dit bedrag getrokken zal worden is een raming gemaakt die voor 2010 momenteel uitkomt op 1,8 mld.

Griekenland betaalt voor deze leningen een rentevergoeding die is samengesteld uit de 3 maands euribor rente plus een opslag van 300 basispunten. Voor de financiering van (het Nederlandse deel van) deze leningen trekt het Agentschap geld aan op de financiële markten tegen het voor Nederland geldende rentepercentage; dat is aanzienlijk lager dan de vergoeding die Griekenland betaalt.

De leningen aan Griekenland zijn niet relevant voor het EMU-saldo, maar wel voor de EMU-schuld. De rentebaten evenals de rentelasten zijn wel relevant voor het EMU saldo, maar vallen (conform de afspraken over crisisgerelateerde maatregelen) buiten de kaders.

iv Stabiliteitsmechanisme Europa

Op 10 mei jl. besloot de Ecofin Raad tot een totaalpakket aan maatregelen ter borging van de financiële stabiliteit (d.d. 10 mei 2010, kenmerk BFB 2010-548M). Belangrijk onderdeel van dit pakket was de afspraak dat landen alles in het werk zouden stellen om binnen de afgesproken termijn hun begrotingstekorten op orde te brengen. Sluitstuk van het pakket is het stabiliteitsmechanisme. Het mechanisme bestaat uit twee delen. Via de Europese begroting komt een bedrag van 60 mld beschikbaar. Dit mechanisme komt bovenop de bestaande betalingsbalansfaciliteit (die reeds beschikbaar is voor landen buiten de eurozone). Het nieuwe bedrag van 60 mld kan uitgeleend worden aan lidstaten in nood. Lidstaten van de EU staan via hun aandeel in de Europese begroting garant voor deze leningen. Voor Nederland gaat het dan om een garantstelling voor maximaal 3 mld.

Het communautaire deel wordt, indien dat nodig zou zijn, aangevuld met additionele leningen. Hiertoe is vanuit een Special Purpose Vehicle (SPV) maximaal 440 mld beschikbaar. De eurolanden zullen garant staan voor de verplichtingen van deze SPV. Het Nederlandse aandeel hierin bedraagt maximaal 26 mld. Dit loket is in beginsel

tijdelijk beschikbaar, voor een periode van 3 jaar. Indien uit de Europese middelen een leningenprogramma wordt gefinancierd, zal ook het IMF voor naar verwachting in ieder geval de helft hieraan deelnemen. Leningen zullen, net als bij Griekenland, enkel worden verstrekt onder zeer stringente beleidscondities en tegen een forse renteopslag.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

De garanties die Nederland verleent via de Europese begroting, en voor eventuele additionele leningen via het SPV leiden niet tot directe uitgaven op de Nederlandse begroting. Een effect op de uitgaven is pas aan de orde als delen van de leningen uiteindelijk toch niet worden terugbetaald. De kans hierop achten we bijzonder klein, temeer daar de leningen gepaard gaan met zeer strenge beleidscondities en een frequente monitoring. Eventuele noodzakelijke uitgaven uit het communautaire deel zullen bovendien in eerste instantie binnen de EU-begroting worden opgevangen.

Hoogachtend,

De minister van Financiën

mr. drs. J. C. de Jager

Bijlage 1: budgettaire kerngegevens

Directie Begrotingszaken

(mld)	2010
Inkomsten (belastingen en sociale premies)	210,5
Netto uitgaven onder de kaders	231,6
Rijksbegroting in enge zin	112,0
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt	61,9
Budgettair Kader Zorg	57,7
Overige netto uitgaven	13,5
Rentelasten	10,2
Stimuleringspakket (excl. inkomstenkant)	2,9
Overig (gasbaten, FES, zorgtoeslag etc.)	0,4
Totale netto uitgaven	245,1
EMU-saldo centrale overheid	-34,6
EMU-saldo lokale overheden	-4,3
Feitelijk EMU-saldo	-38,9
Feitelijk EMU-saldo (in % bbp)	-6,6%
EMU-schuld (in % bbp)	66%
bbp	585

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Tabel 1: Budgettair overzicht kredietcrisismaatregelen (in mln)

Voorjaarsnota	2008	2009	2010	Artikel
A. Verwerving Fortis/RFS/AA				
1. Deelneming Fortis/AA	16.800	1.350	490	IX-B, artikel 3
2. Deelneming RFS/AA	6.540		3.038	IX-B, artikel 3
3. Verkoop FCI		-350		IX-B, artikel 3
4. Overbruggingskredieten Fortis	44.341			IX-A, artikel 1
5. Aflossingen overbruggingskredieten Fortis		-36.516	-3.250	IX-A, artikel 1
6. Renteontvangsten overbruggingskredieten Fortis	-502	-705	-172	IX-A, artikel 1
7. Dividend ABN Amro Group	0	0	0	IX-B, artikel 3
8. Dividend ASR	0	0	0	IX-B, artikel 3
9. Dividend RFS	0	0	0	IX-B, artikel 3
Capital Relief Instrument ABN-AMRO (CRI)				
10. Garantieverlening (geëffectueerd)		32.611		IX-B, artikel 3
11. Afname voorwaardelijke verplichting (zonder uitgaven)			-2.602	IX-B, artikel 3
12. Premieontvangsten uit CRI		-28	-165	IX-B, artikel 3
Mandatory Convertible Notes ABN-AMRO (MCN)				
13. Verstrekte converteerbare lening (MCN 7/09)		800	-800	IX-B, artikel 3
14. Renteontvangsten uit MCN 7/09		0	0	IX-B, artikel 3
15. Verstrekte converteerbare lening (MCN 12/09)		1.800	-1.800	IX-B, artikel 3
Counter Indemnity ABN-AMRO (garantie)				
16. Garantieverlening (geëffectueerd)			950	IX-B, artikel 3
17. Premieontvangsten uit garantie			-19	IX-B, artikel 3
Δ Staatsschuld (excl. nr. 10, 11 en 16)	67.179	-33.649	-2.678	
B. Kapitaalverstrekkingfaciliteit (20 mld.)				
18. Verstrekt kapitaal ING	10.000			IX-B, artikel 3
19. Verstrekt kapitaal Aegon	3.000			IX-B, artikel 3
20. Verstrekt kapitaal SNS Reaal	750			IX-B, artikel 3
21. Aflossing ING		-5.000		IX-B, artikel 3
22. Aflossing Aegon		-1.000		IX-B, artikel 3
23. Aflossing SNS Reaal		-185		IX-B, artikel 3
24. Couponrente ING		-645	-39	IX-B, artikel 3
25. Couponrente Aegon		-166	0	IX-B, artikel 3
26. Couponrente SNS Reaal		-38	-1	IX-B, artikel 3
27. Repurchase fee ING		-295	-52	IX-B, artikel 3
28. Repurchase fee Aegon		-108		IX-B, artikel 3
29. Repurchase fee SNS Reaal		0		IX-B, artikel 3
Δ Staatsschuld	13.750	-7.436	-92	

C. Back-up faciliteit ING

30. Funding fee (rente + aflossing)		3.333		IX-B, artikel 3
31. Management fee		47		IX-B, artikel 3
32. Portefeuille ontvangsten (rente + aflossing)		-3.068		IX-B, artikel 3
33. Garantiefee		-103		IX-B, artikel 3
34. Additionele garantiefee		-154		IX-B, artikel 3
35. Additionele fee		-55		IX-B, artikel 3
36. Meerjarenverplichting aan ING	15.857	-		Saldibalans
37. Alt-A portefeuille	18.352	-		Saldibalans
38. Saldo Back-up faciliteit (30 t/m 35)	0	0		IX-B, artikel 3

Δ Staatsschuld (excl. nr. 36 en 37) **0** **0**

D1. Garantiefaciliteit bancaire leningen (200 mld.)

39. Garantieverlening (geëffectueerd)	2.740	47.535		IX-B, artikel 2
40. Afname voorwaardelijke verplichting (zonder uitgaven)		-3.174	-7.853	IX-B, artikel 2
41. Premieontvangsten op basis van garanties bancaire leningen	0	-116	-386	IX-B, artikel 2
42. Schade-uitkeringen	0	0		IX-B, artikel 2

D2. Stabiliteitsmechanisme

43. Garantie NL-aandeel EU-begroting		2.946		IX-B, artikel 4
44. Garantie NL-aandeel SPV		25.872		IX-B, artikel 4

Δ Staatsschuld (excl. nr. 39, 40, 43 en 44) **-116** **-386**

E1. IJsland

45. Uitkeringen depositogarantiestelsel Icesave	1.236	192		IX-B, artikel 2
46. Uitvoeringskosten IJslandse DGS door DNB		7		IX-B, artikel 2
47. Vordering op IJsland	1.322	7		Saldibalans
48. Opgebouwde rente op vordering		74	78	IX-B, artikel 2
49. Ontvangsten lening IJsland (i.) aflossing		0		IX-B, artikel 2
50. Ontvangsten lening IJsland (ii.) rente		0		IX-B, artikel 2

E2. Griekenland

51. Lening Griekenland		1.800		IX-B, artikel 4
52. Vordering Griekenland		1.800		Saldibalans
53. Premieontvangsten lening Griekenland		-42		IX-B, artikel 4

Δ Staatsschuld (excl. nr. 47, 48 en 52) **1.236** **199** **1.758**

F. Overige gevolgen

54. Uitvoeringskosten en inhuur externen	11	43	22	IX-B, artikel 3
55. Terug te vorderen uitvoeringskosten inhuur externen	0	3	0	Saldibalans
56. Ontvangen uitvoeringskosten externen	-2	-12	-8	IX-B, artikel 3

Δ Staatsschuld **82.165** **-41.002** **-1.397**

Staatsschuld cumulatief **82.165** **41.163** **39.765**

57. Toegerekende rente over staatsschuld **450** **2.036** **1.295**

Tabel 2: Balans (standen en mutaties in mln)

Directie Begrotingszaken

Op de balans staan de vorderingen en verplichtingen welke vanwege de crisis zijn aangegaan. Balansonderdelen zijn hierbij grotendeels opgenomen op nominale basis. Voor de financiering van opgenomen bezittingen vindt een uitsplitsing plaats naar drie componenten: I staatsschuld, II het resultaat en III het uitgavenkader. Naarmate er opbrengsten ontstaan vanuit de diverse bezittingen vindt - in deze opstelling - een verschuiving plaats van financiering uit staatsschuld naar financiering uit resultaat.

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

Omschrijving:	2008	2009	mutatie	2010*	Omschrijving:	2008	2009	mutatie	2010*
A. Verwerving Fortis/RFS/AA					I: Financiering met staatsschuld	82.165	41.163	-1.397	39.765
1. Deelneming Fortis/AA (+ 3)	16.800	17.800	490	18.290	II: Financiering uit resultaat (tabel 3)	43	44	-437	-393
2. Deelneming RFS/AA	6.540	6.540	3.038	9.578	III: Financiering via uitgavenkader	9	43	11	52
4. Overbruggingskredieten Fortis (+ 5)	44.341	7.825	-3.250	4.575	Te betalen rente op staatsschuld	450	2.486	1.295	3.781
13. Verstrekte converteerbare lening (MCN 7/09)		800	-800	0	C. Back-up faciliteit ING				
15. Verstrekte converteerbare lening (MCN 12/09)		1.800	-1.800	0	36. Meerjarenverplichting aan ING**		15.857		15.857
B. Kapitaalverstrekking-faciliteit (20 mld)					Voorziening		2.530		2.530
18. Verstrekt kapitaal ING (+ 21)	10.000	5.000		5.000	Te betalen funding fee		31		31
19. Verstrekt kapitaal Aegon (+ 22)	3.000	2.000		2.000	E1. IJsland				
20. Verstrekt kapitaal SNS Reaal (+ 23)	750	565		565	Openstaande verplichting IJsland	86	0		
C. Back-up faciliteit ING									
37. Alt-A portefeuille** Te ontvangen rente		18.352		18.352					
		65		65					
E1. IJsland									
47. Vordering op IJsland	1.322	1.329		1.329					
48. Opgebouwde rente op vordering		74	78	152					
E2. Griekenland									
52. Vordering Griekenland			1.800	1.800					
F. Overige gevolgen									
Saldo terug te vorderen uitvoeringskosten	0	3	-3	0					
Totale activa:	82.753	62.153	-447	61.706	Totale passiva:	82.753	62.153	-447	61.706

* Voor 2010 op basis van ramingen.

** In afwachting van de uitkomsten van de analyse naar de ING Alt-A portefeuille zijn voor 2010 nog geen nieuwe cijfers opgenomen.

Tabel 3a: Overzicht toerekenbare kosten en opbrengsten (in mln)

In deze tabel vindt een toerekening plaats van kosten en opbrengsten van crisismaatregelen met gebruik van bedrijfseconomische principes. Op basis van een grove toerekening is een resultaat op interventies opgenomen.

(toerekenbare) Kosten				(toerekenbare) Opbrengsten			
Omschrijving:	2008	2009	2010*	Omschrijving:	2008	2009	2010*
Rente op Staatsschuld	450	2.036	1.295	A. Verwerving Fortis/RFS/AA			
				6. Renteontvangsten overbruggingskredieten Fortis	502	705	172
E1. IJsland				7. Dividend ABN Amro Group		0	
Kosten i.v.m. topping up		106		8. Dividend ASR		0	
				9. Dividend RFS		0	
F. Overige gevolgen				12. Premieontvangsten uit CRI		28	165
54. Uitvoeringskosten en inhuur externen	11	43	22	14. Renteontvangsten uit MCN 7/09		0	0
56. Ontvangen uitvoeringskosten externen	-2	-12	-8	17. Premieontvangsten uit garantie			19
				B. Kapitaalverstrekkingfaciliteit (20 mld.)			
				24. t/m 26. Ontvangen couponrente		848	40
				27. t/m 29. Ontvangen repurchase fees		403	52
				C. Back-up faciliteit ING			
				Resultaat IABF **		0	0
				D1. Garantiefaciliteit bancaire leningen (200 mld.)			
				41. Premieontvangsten op basis van garanties bancaire leningen)		116	386
				E1. IJsland			
				48. Opgebouwde rente op vordering		74	78
				E2. Griekenland			
				53. Premieontvangsten lening Griekenland			42
Totale kosten:	459	2.173	1.309	Totale opbrengsten:	502	2.174	953
Resultaat (negatief teken is verlies)	43	1	-356				

* Voor 2010 op basis van ramingen.

** Het positieve resultaat op IABF zoals destijds gepresenteerd in het FJR 2009 is met terugwerkende kracht toegevoegd aan de voorziening, als gevolg van deze boekhoudkundige aanpassing valt het resultaat over 2009 lager uit.

Tabel 3b: Specificatie resultaat ING IABF (in mln)

In afwachting op de resultaten vanuit de nieuwe analyse van de ING Alt-A portefeuille wordt tabel 3b dit keer niet opgenomen.

Tabel 4: Verstrekte garanties (in mln)

Omschrijving:	2008	2009	mutatie	2010*
A. Verwerving Fortis/RFS/AA				
10. Garantieverlening (geëffectueerd)		32.611		32.611
11. Afname voorwaardelijke verplichting (zonder uitgaven)			-2.602	-2.602
16. Garantieverlening (geëffectueerd)			950	950
D1. Garantiefaciliteit bancaire leningen (€ 200 mld.)				
39. Garantieverlening (geëffectueerd)	2.740	50.275		50.275
40. Afname voorwaardelijke verplichting (zonder uitgaven)		-3.174	-7.853	-11.027
D2. Stabiliteitsmechanisme				
43. Garantie NL-aandeel EU-begroting			2.946	2.946
44. Garantie NL-aandeel SPV			25.872	25.872
Saldo openstaande garanties:	2.740	79.712	19.313	99.025

* Op basis van ramingen.

Toelichting bij tabel 1:**A. Verwerving Fortis/RFS/AA**

1 Gereserveerd bedrag van de tweede kapitalisatie van ABN Amro zoals voorgelegd aan de Tweede Kamer (BFI/2009/497m).

2 Als gevolg van de separatie van ABN Amro op 1 april vond de conversie plaats van de twee MCN's (€ 2,6 mld.) evenals de afrekening van bedrijfsonderdelen binnen het consortium ter waarde van € 438 mln. (BFI/2010/5339 U). Beide componenten zijn toegevoegd aan het aandelenkapitaal.

10 t/m 12 Vanwege een bijstelling in de raming met betrekking tot de verwachte premieontvangsten onder het capital relief instrument nemen de premies in 2010 af met € 3,25 mln. tot € 165 mln.

13 t/m 15 Als gevolg van de conversie van de twee MCN's en inbreng hiervan in ABN Amro op het moment van separatie (zie 2.) (BFI/2010/5339 U) wordt - conform afspraak - geen rente ontvangen op de coupon. De bijstelling bedraagt (-) € 80 mln. in 2010.

16 - 17 Afgifte van de garantie ("counter indemnity") van de Staat ter waarde van € 950 mln. aan ABN Amro in het kader van de afsplitsing van HBU uit het oude ABN AMRO (BFI/2010/5339 U). De premie die de Staat hiervoor ontvangt bedraagt ca.

€ 19 mln. in 2010.

Directie Begrotingszaken

B. Kapitaalverstrekkingfaciliteit

Ons kenmerk
BZ/2010/0353 U

24 t/m 27 Dit betreft de terugontvangen dividendbelasting ten aanzien van de door SNS Reaal en ING betaalde coupon en de door ING betaalde repurchase fee, het totaal ontvangen bedrag bedraagt € 92 mln.

C. Back-up faciliteit ING

30 – 35 . De diverse stromen voor 2010 zijn bijgesteld vanwege een hogere rekenkoers (valutakoers). In afwachting van de uitkomsten van de nieuwe analyse naar de ING Alt-A portefeuille zijn voor 2010 nu nog geen nieuwe cijfers opgenomen voor de Meerjarenverplichting en waarde van de portefeuille.

D2. Stabiliteitsmechanisme

43 – 44 Garantstelling Nederland in EU begroting ter dekking van de betalingsbalansfaciliteit ter waarde van € 2,9 mld. (BFB 2010-548M). Aanvullend staat Nederland ook nog garant voor de verplichtingen van een speciaal opgerichte Special Purpose Vehicle (SPV) van maximaal € 440 mld., het aandeel van Nederland in deze SPV bedraagt ca. € 26 mld.

E2. Griekenland

51-53 Met het oog op de financiële stabiliteit in de Eurozone is een leningenprogramma gestart voor Griekenland. Nederland heeft hierin een aandeel van € 4,7 mld. over de gehele periode 2010-2013. Voor het huidige jaar is geraamd dat hiervan ca. € 1,8 mld. zal worden verstrekt.

Op de leningen betaalt Griekenland jaarlijks een rentevergoeding welke is samengesteld uit de 3 maands Euribor rente plus een opslag van 300 basispunten. Voor 2010 is derhalve becijferd dat ca. € 42 mln. aan premies zal worden ontvangen.

F. Overige gevolgen

54-56 Bijstelling van de uitgaven voor de inhuur van extern advies met € 20 mln. omdat strategisch, juridisch en financieel advies benodigd is voor het beheer van de door de kredietcrisis verworven deelnemingen. Een deel van de uitgaven wordt doorbelast aan de deelnemingen.